

Matilde Margareta Olstad

Et evidensbasert barnevern?

Evidence-Based Child Welfare?

Bacheloroppgave i Sosialt arbeid

Mai 2021

Matilde Margareta Olstad

Et evidensbasert barnevern?

Evidence-Based Child Welfare?

Bacheloroppgave i Sosialt arbeid
Mai 2021

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosialt arbeid

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Siden 1980-årene har evidensbasert praksis vært et attraktivt konsept med tanke på å gjøre velferdstjenestene mer gjennomiktig og ansvarlige i lys av kvaliteten en forskningsbasert praksisutøvelse representerer. Offentlige styringssignaler sikter mot en økt satsing på forskning og evidensbasert praksis i barnevernet, men evidensbevegelsen blir møtt med både entusiasme og kritikk. Denne bacheloroppgaven diskuterer ulike forståelser av evidensbasert praksis, evidensbasert praksis sett opp mot konteksten for barnevernets praksis, standardisering og skjønnsutøvelse samt erfaringsbasert kunnskap sin posisjon i et evidensbasert barnevern. Oppgavens problemstilling er: *I hvilken grad er evidensbasert praksis forenelig med konteksten for barnevernets praksis?*

Dette er en teoretisk oppgave der systematisk litteratursøk er benyttet for å finne relevant litteratur som belyser problemstillingen. Oppgaven presenterer litteratur som indikerer at evidensbasert praksis i vid forstand er mer forenelig med barnevernets kontekst enn evidensbasert praksis i snever forstand. En evidensbasert praksis er ikke synonymt med en standardisert praksis, men de går ofte hånd i hånd. Studier viser at standardiserte metoder kan ha bedre effekt enn tradisjonelle og at de kan øke kvalitet og profesjonell selvtilit. Samtidig fordrer barnevernets kompleksitet evidensbaserte og standardiserte metoder og fremgangsmåter som gir rom for tilpasning til den enkelte situasjon. Skjønnsutøvelsens posisjon i en evidensbasert praksis er usikker, men ut fra oppgavens diskusjon ses et komplementært forhold mellom evidens og skjønn der evidensbasert kunnskap informerer skjønnsutøvelsen som mest forenelig med barnevernets kontekst. Bacheloroppgaven gir ikke et entydig svar på om evidensbasert praksis er forenelig med barnevernets kontekst, men konkludere med at diskusjonen rundt evidensbasert praksis oppmuntrer til et kritisk blikk på kriterier for kunnskapsutvikling og hvilke typer kunnskap og kompetanse det er behov for i barnevernet og sosialt arbeid generelt.

Abstract

Evidence-based practice has been an attractive concept since the 1980s regarding how to make welfare services more transparent and accountable in light of the quality that research represents. There is an increased aim toward evidence-based practice and research in child welfare from public governance, but evidence-based practice is met with both enthusiasm and criticism. This bachelor thesis discusses different understandings of evidence-based practice, evidence-based practice in the context of child welfare service, standardization, professional discretion and experience-based knowledge's position in an evidence-based practice. The thesis question is: *To what extent is evidence-based practice compatible with the context of child welfare practice?*

This is a theoretical thesis where systematic literature search is used to find relevant literature. The thesis presents literature that indicates that evidence-based practice in a broad sense is more compatible with child welfare than evidence-based practice in a narrow sense. An evidence-based practice is not synonymous with a standardized practice, but evidence-based practice often leads to increased standardization. Studies show that standardized methods can have a better effect than traditional ones and that it can increase quality and professional self-confidence. However, the complexity of child welfare requires that evidence-based practice allow for adaptation to the individual situation. Professional discretion's position in an evidence-based practice is uncertain, but based on the thesis' discussion, a complementary relationship between evidence and discretion where evidence-based knowledge informs the exercise of discretion is seen as most compatible with the context of child welfare context. The bachelor thesis does not provide an unambiguous answer as to whether evidence-based practice is compatible with the child welfare context but concludes that the discussion around evidence-based practice encourages a critical approach towards criteria for knowledge development and what knowledge and competence is needed in child welfare and social work in general.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	1
1.1 <i>Innføring i valgt tema .....</i>	1
1.1.1 Bakgrunn for valgt tema	1
1.1.2 Barnevernets mandat.....	1
1.1.3 Evidensbasert praksis i søkelyset.....	2
1.2 <i>Presentasjon av oppgavens problemstilling .....</i>	3
1.3 <i>Relevans for sosialt arbeid .....</i>	3
1.4 <i>Oppgavens videre oppbygning.....</i>	4
2.0 Metode	5
2.1 <i>Systematisk litteratursøk.....</i>	5
2.2 <i>Litteratursøk og utvelgelse av kilder .....</i>	5
3.0 Relevant litteratur og teori	7
3.1 <i>Definisjon av evidens og redegjørelse av evidensbasert praksis.....</i>	7
3.1.1 Evidensbegrepet.....	7
3.1.2 Evidensbasert praksis.....	7
3.2 <i>Evidensbasert praksis i snever og vid forstand .....</i>	7
3.2.1 Evidensbasert praksis i snever forstand	8
3.2.2 Evidensbasert praksis i vid forstand.....	8
3.3 <i>Evidensbasert praksis - et positivistisk vitenskapsteoretisk perspektiv .....</i>	9
3.4 <i>Et kunnskapsbasert barnevern.....</i>	9
4.0 Evidensbasert kunnskap og praksis – forenelig med konteksten for barnevernets praksis?.....	11
4.1 <i>Kunnskapsutvikling i barnevernet – evidens i snever eller vid forstand som grunnlag for praksis? .....</i>	11
4.1.1 Evidensbasert praksis i vid forstand – gammel praksis i ny forkledning?.....	15
4.2 <i>Erfaringsbasert kunnskap – en del av evidensbasert praksis? .....</i>	17
4.3 <i>Evidensbasert praksis = standardisert praksis?.....</i>	21
4.4 <i>Evidensbasert praksis og faglig skjønn – et usikkert forhold? .....</i>	23
5.0 Avslutning.....	26
6.0 Litteraturliste	28

1.0 Innledning

1.1 Innføring i valgt tema

1.1.1 Bakgrunn for valgt tema

Jeg gjennomførte min praksis i barnevernstjenesten. Praksisperioden økte min interesse for barnevernsfeltet generelt, men spesielt for kunnskapsgrunnlaget bak barnevernets praksis. I løpet av praksisperioden fikk jeg et innblikk i barnevernets daglige praksis i møte med barn og familier, og fikk selv føle på kroppen hvor utfordrende det kan være å vurdere og fatte beslutninger i en barnevernssak. Som student var jeg spesielt opptatt av kunnskapen som legges til grunn for beslutningene, mer spesifikt det man kan kalle «argumentasjonen» for hvorfor en familie har behov for hjelpetiltak eller hvorfor et barn ikke lengre kan bo hos sine biologiske foreldre. Jeg ble interessert i hvilken forskning som ligger til grunn for ulike tiltak og som gir barnevernet autoritet og makt til å foreta beslutninger og gripe inn i familiers private sfære. Med denne tankerekken ble mitt fokus raskt rettet mot begrepet evidens og evidensbasert praksis.

1.1.2 Barnevernets mandat

Det norske barnevernet har et bredt mandat gjennom barnevernloven (bvl.) og er satt til å fatte beslutninger i et vidt spekter av situasjoner (Kojan & Christiansen, 2019). Bvl. § 1-1 fastsetter at barnevernets mandat er å ta beslutninger som «sikrer at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse» (Barnevernloven, 1992, § 1-1). Barnevernet har som en følge et komplekst mandat som innebærer makt til å ta beslutninger av en inngripende karakter ovenfor familier og individer. Det er beslutninger som griper inn i familiers private sfære og som potensielt får dypttrekkende konsekvenser (Kojan & Christiansen, 2019). Barnevernets ansvarsområde og mandat fører til en kontinuerlig debatt i forhold til kvaliteten i barnevernet, både internasjonalt og nasjonalt. De siste tiårene har debatten reist spørsmål knyttet til faglige standarder og den kunnskapen som ligger til grunn for barnevernets praksis (Iversen & Heggen, 2016).

1.1.3 Evidensbasert praksis i søkelyset

Det er enighet om at barn og familier i barnevernet skal motta tiltak og tjenester av god kvalitet og at profesjonsutøvere i barnevernet skal bygge sin praksis på gyldig kunnskap og virksomme framgangsmåter. Siden 1980-årene har evidensbasert praksis vært et attraktivt konsept med tanke på å gjøre velferdstjenestene mer gjennomsluktig og ansvarlige i lys av kvaliteten en forskningsbasert praksisutøvelse representerer (Ekeland et al., 2019). Evidensbevegelsen retter søkelyset mot hvordan en utvikler og implementerer ulike intervensjoner og praksis som bygger på forskning og som har en dokumentert effekt (Ogden, 2012).

Studier av barnevernets hjelpetiltak viser at det er lite forskning på de hjelpetiltakene som anvendes (Christiansen et al., 2015) og forskere peker på et behov for kunnskap om hjelpetiltaks virkning (Paulsen et al., 2021). Kritikkk rettet mot barnevernet fokuserer på nettopp dette; at barnevernet ikke begrunner sin praksis tilstrekkelig i forskning (Ulvik, 2009). Forskning på ulike barnevernsfaglige områder skal sikre kvalitet, forutsigbarhet og likeverdighet i det norske barnevernet (Bufdir, 2021). Videre er et mål for «Mer kunnskap – bedre barnevern», kompetansestrategien for det kommunale barnevernet 2018-2024, at utrednings- og tiltaksarbeid skal bygge på forskning og systematisert kunnskap om hvilken hjelp som virker i større grad enn i dag. Den offentlige utredningen «Bedre beskyttelse av barns utvikling» fremmer at det er et behov for mer forskning på barnevernsfeltet og at det er nødvendig med en satsting på å fremme evidensbaserte metoder og tiltak i det norske barnevernet (NOU 2012: 5).

Offentlige styringssignaler sikter mot en økt satsing på forskning og evidensbasert praksis, men evidensbevegelsen blir møtt med både entusiasme og kritikkk (Ekeland, et al. 2019). På den ene siden ses evidensbasert praksis som en måte å skape et legitimt og holdbart grunnlag for praksis som bygger på kunnskap om hva som faktisk virker. I tillegg ses det som en mulighet for å skape mer likeverdige tjenester uten lokale forskjeller og praksis preget av personlige innfall (Fossestøl & Enehaug, 2010). På den andre siden kritiseres evidensbevegelsen for å underkjenne den komplekse konteksten barnevernsfaglig arbeid utføres innenfor og individuelle ulikheter. Kritikere peker også på at et økt fokus på evidens og forskning undergraver profesjonelles erfaringer og faglige autonomi i form av skjønnsutøvelse samt en mer standardisert profesjonsutøvelse (Fossestøl & Enehaug, 2010).

1.2 Presentasjon av oppgavens problemstilling

Dagens diskurs rundt kvalitet og legitimitet i barnevernet leder trådene inn mot forskning og evidens. Relevante spørsmål blir dermed om, hvor, hvordan og i hvilken form evidensbasert praksis bør innføres (Terum & Grimen, 2009). Derav oppgavens problemstilling: *I hvilken grad er evidensbasert praksis forenelig med konteksten for barnevernets praksis?*

1.3 Relevans for sosialt arbeid

Evidensdebatten handler i hovedsak om hvilke prinsipper som skal ligge til grunn for kunnskapsutvikling og hvilke kunnskaper som anses som gyldig grunnlag for en forsvarlig praksis. Evidensbasert kunnskap og praksis står i dag sentralt i forhold til hvordan kunnskaps- og kompetansenivået i de sosialfaglige profesjonene kan heves (Fossestøl, 2013). Økt fokus på effektivisering og resultatstyring i offentlig sektor etter New Public Management prinsipper stiller velferdsstaten ovenfor en viktig oppgave; å utforme de offentlige tjenestene slik at tilbudene har høy kvalitet, er stabile og helhetlige for brukerne (Bunkholdt & Kvaran, 2015). Politisk fokus rettet mot hva som virker og ikke virker i det velferdsstatlige tjenestetilbudet er en av årsakene til at evidens-begrepet får innpass i sosialfaglig praksis (Rød, 2016).

Sosialt arbeid som fag utøves på mange arenaer, inkludert innen barnevernstjenesten (Berg et al., 2016). Det er innen barnevernsfeltet fokuset på evidensbasert praksis har vært størst, men evidensbevegelsen påvirker også sosialt arbeids praksis generelt (Rød, 2016). Litteratur om evidensbasert praksis i sosialt arbeid og barnevern flyter i stor grad sammen. En studie utført av Finne et al. (2020) presenterer funn som indikerer at sosialarbeidere i både sosialtjenesten og i barnevernstjenesten i stor grad støtter seg på klienter, arbeidserfaring og kollegial-kunnskap ved beslutningstaking i praksis framfor forskning og evidensbasert kunnskap. Det er slike funn som danner grunnlaget for at evidensbasert praksis får stor oppmerksomhet i de sosialfaglige feltene. Samtidig stadfester det yrkesetiske grunnlagsdokumentet at profesjonsutøvere skal ha et kritisk blikk på egen fagkunnskap og kunnskapsutvikling (Fellesorganisasjonen, 2019). Som en følge er det relevant å rette blikket mot evidensbevegelsen og i hvilken grad evidensstenkningen med et økt fokus på forskning er forenelig med konteksten for barnevernsfeltet og sosialt arbeid generelt.

Sosialt arbeids praksis er basert på forsknings-, erfarings- og brukerkunnskap og yrkesetiske standarder (Forskrift om nasjonal retningslinje for sosionomutdanningen, 2019).

Praksisgrunnlaget bygger følgelig på flere typer kunnskaper. I tillegg stadfester det yrkesetiske grunnlagsdokumentet at generalisert kunnskap ikke er et tilstrekkelig handlingsgrunnlag for profesjonsutøvelsen og at sosialfaglig arbeid forutsetter evnen til å utøve skjønn (Fellesorganisasjonen, 2019). Evidens sin posisjon sett opp mot nevnte aspekter er dermed relevant å drøfte i forhold til standarder for kunnskapsutvikling og praksisutøvelse i sosialt arbeid. Evidensbasert praksis vil i oppgaven diskuteres i den barnevernsfaglige konteksten, men jeg argumenterer for at litteratur og drøftelser som presenteres her er relevant for og overførbare til sosialt arbeid generelt og ikke fastlåst i den barnevernsfaglige konteksten.

1.4 Oppgavens videre oppbygning

Videre i oppgaven redegjør jeg for oppgavens metode og prosess for litteratursøk. Deretter presenteres relevant litteratur, herunder evidens og evidensbasert praksis samt positivisme som vitenskapsteoretisk perspektiv og kunnskapsbasert praksis som modell for barnevernets praksis. Oppgavens diskusjonsdel innledes med en drøftelse av ulike forståelser av evidensbasert praksis sett opp mot barnevernets kontekst. Deretter rettes søkelyset mot erfaringsbasert kunnskap og dets posisjon i en evidensbasert praksis. Videre diskuterer jeg evidens og standardisering. Etter dette drøfter jeg forholdet mellom evidens og faglig skjønn. Avslutningsvis oppsummeres oppgavens diskusjon sett opp mot oppgavens problemstilling.

2.0 Metode

2.1 Systematisk litteratursøk

Metode er det redskapet man tar i bruk når man undersøke noe. Det er en planmessig framgangsmåte som legger føringer for hvordan man skal undersøke et tema eller fenomen, herunder hvordan man skal framskaffe og velge ut kunnskapen man anvender (Dalland, 2018). Denne bacheloroppgaven er en teoretisk oppgave og jeg har benyttet meg av systematisk litteratursøk for å finne relevant litteratur som belyser min problemstilling. I en litteraturstudie undersøkes et tema eller en problemstilling ved bruk av eksisterende fagkunnskap, forskning og teori (Dalland, 2018). En litteraturstudie handler i korte trekk om å studere eksisterende litteratur og en utvelgelse og tolkning av denne.

2.2 Litteratursøk og utvelgelse av kilder

For å finne relevant litteratur har jeg benyttet meg av systematiske søk i elektroniske litteraturbaser og kjedesøk. I søkeprosessen har jeg anvendt NTNU sin søkebase, Oria, og søk direkte i tidsskrifter I tillegg har jeg aktivt søkt i regjeringens, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) og Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) sine nettsider for å finne relevante offentlige utredninger og rapporter.

Jeg innledet mitt litteratursøk med å foreta et åpent søk, uten avgrensninger i Oria. Oria som søkebase gir et bredt spekter av søkeresultater og henviser til bøker, artikler fra ulike tidsskrifter og forskningsstudier. Ved å ta utgangspunkt i et åpent søk ved bruk av søkeord som «barnevernets beslutninger», «evidensbasert praksis/kunnskap», «evidensbasert barnevern» og «kunnskapsbasert barnevern» fikk jeg et overblikk over eksisterende fagbøker, artikler og forskning. Da Oria gir nasjonale og internasjonale funn søkte jeg også med engelske søkeord som «evidence based practice» og «evidence based child welfare». I tillegg har jeg valgt å søke direkte i relevante tidsskrift som Tidsskriftet Norges Barnevern og Nordisk Sosialt Arbeid. Ved å gjøre dette fant jeg litteratur som jeg ikke evnet å spore opp gjennom Oria eller som havnet langt ned på resultatlisten.

Basert på treffene fra disse søkene valgte jeg meg ut relevant litteratur. Når jeg valgte artikler og bøker benyttet jeg meg av følgende inklusjonskriterier; artikler fra fagfelleverderte

tidskrifter, bøker med teoretisk og forskningsmessig forankring, publisert i 2000 eller nyere og relevans for oppgaven. I utvelgelsen av artikler leste jeg sammendrag og valgte deretter artikler basert på vitenskapelige studier eller innhold med relevans for oppgaven. I forhold til bøker har jeg i hovedsak valgt ut bøker som gir et nyansert bilde av evidensbasert praksis og som aktivt anvender vitenskapelige studier og ulike forfattere for å belyse og diskutere evidensbasert profesjonsutøvelse, eksempler er Ogden (2012) og Grimen & Terum (2009). For å supplere litteraturutvalget har jeg inkludert bøker og artikler som har vært pensum gjennom studieløpet. I tillegg har jeg anvendt offentlige publikasjoner som NOU, FOs yrkesetiske grunnlagsdokument, forskningsstrategier og rapporter. Disse kildene har reliabilitet i lys av sin utgiver.

Videre har jeg i stor grad benyttet meg av kjedesøk som metode for å finne relevant litteratur. At jeg har benyttet kjedesøk vil si at jeg har sporet opp de kildene som refereres til i de artikler og bøker jeg valgte etter det innledende litteratursøket. Ved bruk av kjedesøk fikk jeg tilgang til den opprinnelige forfatterens litteratur og ikke kun sitatet eller referansen hos en annen forfatter. Dette ga meg muligheten til å finne mer utdypende litteratur om mitt tema samtidig som jeg fikk en formening om hvordan forfattere har valgt å anvende kunnskap fra andre og se hvordan de ulike argumentene arter seg. En styrke ved kjedesøk er nettopp at en god referanse fører til en annen og at man får følge argumentenes utvikling (Rienecker, 2006). I tillegg har et aktivt bruk av kjedesøk ført til at jeg har funnet kilder som ikke kom opp som treff i søkebasen fordi de benytter seg av andre nøkkelord enn de søkeordene jeg valgte ut.

Gjennom litteratursøket har jeg forsøkt å være bevisst mitt politiske og faglige ståsted slik at min forforståelse i minst mulige grad påvirker valg av litteratur. Ved å ha et kritisk blikk på både søkeprosessen og utvelgelse av litteratur har jeg forstøkt å unngå at litteratur som bekrefter min forforståelse får uhensiktsmessig stor plass og heller velge litteratur som belyser problemstillingen fra flere perspektiver.

3.0 Relevant litteratur og teori

3.1 Definisjon av *evidens* og redegjørelse av *evidensbasert praksis*

3.1.1 Evidensbegrepet

I ordbøker defineres «evidens» som innlysende visshet, bevismateriale eller resultat av en undersøkelse som støtter en antakelse (Rød, 2016). Skaftnesmo (2012) poengterer at «evidens» har en tyngde og gjennomslagskraft fordi begrepet signaliserer gyldighet og autoritet. Begrepet evidens anvendes i hovedsak om en spesifikk type kunnskap frembragt ved bruk av bestemte forskningsmetoder der kunnskap og forskningens funn rangeres etter hvilken metode som er anvendt (Fossestøl, 2013). Dermed vil barnevernets praksis være «evident» dersom fremgangsmåter, tiltak eller andre intervensjoner har en bevist gyldighet eller effekt gjennom forskningsstudier av en viss kvalitet.

3.1.2 Evidensbasert praksis

Evidensbasert praksis som konsept er opprinnelig fra medisinfeltet og referere til en systematisk metode for å styrke beslutninger ved å inkludere forskningsevidens (Marthisen, 2004). Konseptet har i de senere år spredt seg til ulike praksiser i velferdsstaten (Ekeland et al., 2019). Evidensbasert sosialt arbeid defineres av Smith (2004) som eksplisitt og nøye bruk av best tilgjengelig evidens når det skal tas beslutninger om velferden til personer. Ogden (2012) fremmer at idealkravet til en evidensbasert praksis innebærer at praksisen bygger på et troverdig teorigrunnlag og best tilgjengelig forskningskunnskap, at disse evalueres gjennom forskning, er tilpasset til brukernes behov og praksisutøvernes kompetanse og at de lar seg kombinere og tilpasses til praksisfeltet. Disse forståelsene av evidensbasert praksis illustrer hvordan «evidensbasert praksis» kan ha ulikt innhold avhengig av hvilken definisjon som anvendes. Backe-Hansen (2009) poengterer at ulike forståelser av hva en evidensbasert praksis innebærer får konsekvenser for hva slags posisjon evidens kan eller bør få i de sosialfaglige feltene. Kjernen i evidensbasert praksis er imidlertid en forankring i forskning.

3.2 Evidensbasert praksis i snever og vid forstand

Backe-Hansen (2009) fremmer at kan skilles mellom snevre og vide definisjoner av evidens i sosialt arbeid og barnevern. Dette skillet presenteres også i Nordstoga (2018).

3.2.1 Evidensbasert praksis i snever forstand

I en snever definisjon av evidens siktes det til et hierarki for forskningsdesign og vitenskapelige metoder der randomiserte kontrollerte studier (RCT) og metaanalyser som grunnlag for praksis er «gullstandarden» (Skaftnesmo, 2012). RCT er en type vitenskapelig eksperiment der en intervensjon gis til et tilfeldig utvalg av en målgruppe (intervensjonsgruppen) mens en kontrollgruppe ikke får intervensjonen. Fordelingen av gruppenes medlemmer er tilfeldig, og gruppene må være så like som mulig. Dersom intervensjonsgruppen får et vesentlig bedre resultat sammenliknet med kontrollgruppen kan man si at intervensjonen har en effekt (Rød, 2016). I en metaanalyse beregnes en intervensjons samlede effektstørrelse gjennom en analyse av flere studier av samme intervensjon (Backe-Hansen, 2009).

Backe-Hansen (2009) kopler Smiths definisjon av evidensbasert praksis til evidensbasert praksis i snever forstand. Fokuset i denne definisjonen er på eksplisitt bruk av best tilgjengelig evidens som grunnlag for praksis. Evidens sikter her til kunnskap utviklet gjennom RCT og metaanalyser. Skaftnesmo (2012) trekker frem at evidenshierarkiet etter en snever definisjon av evidens inkluderer andre forskningsdesign, men disse rangeres lavere enn RCT og metaanalyser av RCT. Evidensbasert praksis i barnevernet etter en snever definisjon av evidens fordrer dermed at fremgangsmåter, metoder og tiltak har en dokumentert effekt gjennom metaanalyser av RCT eller enkeltstående RCT. Multisystematisk terapi (MST) er et eksempel på evidensbasert praksis i dagens barnevern. MST er et tiltak for ungdom med alvorlige atferdsvansker der effekten er undersøkt gjennom RCT og metaanalyser (Strøm & Handegård, 2017).

3.2.2 Evidensbasert praksis i vid forstand

Sackett et al. (2000) definerer evidensbasert praksis i vid forstand som den best tilgjengelige forskningskunnskapen i kombinasjon med klinisk ekspertise og brukernes verdier. Denne definisjonen er opprinnelig knyttet til medisinfeltet, men definisjon anvendes også i barnevernslitteraturen, for eksempel i Nordstoga (2018). I den vide forståelsen av evidensbasert praksis er det ikke et klart definert hierarki for forskningsdesign (Backe-Hansen, 2009), slik som det er i den snevre forståelsen. Backe-Hansen (2009) poengterer at en vid forståelse av evidensbasert praksis inkludere flere typer forskningsdesign, inkludert kvalitative studier. Kvalitative forskningsdesign er metoder for å innhente kunnskap om virkeligheten fra de som lever i og opplever den aktuelle virkeligheten. Eksempler på måter data kan samles inn på i kvalitative forskningsdesign er intervju og fokusgruppe (Bufdir, u.å). En utvidet forståelse av

evidensbasert praksis innebærer som en følge at praksis bygger på kunnskap fra profesjonsutøvere og brukere (barn og foreldre) utviklet gjennom ulike forskningsdesign i kombinasjon med metodene presentert under evidens i snever forstand og klinisk ekspertise.

3.3 Evidensbasert praksis - et positivistisk vitenskapsteoretisk perspektiv

Menneske- kunnskap- og virkelighetssyn påvirker hvilke forskningsmetoder og kunnskaper som anvendes og anses som gyldig (Aaland, 2011, s. 24). Yrkesetisk grunnlagsdokument stadfester at profesjonsutøvere må ha et kritisk blikk på egen fagkunnskap og kunnskapsutvikling på grunn av dette (Fellesorganisasjonen, 2019). De ulike vitenskapsteoretiske retningene, tuftet på ulike menneske-, kunnskap- og virkelighetssyn, legger føringer for vitenskapelige fremgangsmåter, kunnskapsutvikling og hva som anses som gyldig kunnskap (Aaland, 2011). Det vitenskapelige ståstedet som evidensbasert praksis bygger på har dermed konsekvenser for om den er forenelig med barnevernets praksis.

Angel (2003) kopler evidensbevegelsen til et positivistisk vitenskapssyn. Ulvik (2009) fremmer i tillegg at evidensbaserte kunnskapsoversikter knyttet til for eksempel fosterhjemsforskning i barnevernet hovedsakelig presentere kvantitative studier knyttet til en positivistisk kunnskapstradisjon. Positivismen er en vitenskapsteoretisk retning og sikter til et kunnskapssyn der all gyldig kunnskap er basert på sanseerfaringer. Gyldig kunnskap utvikles følgelig gjennom metodisk og vitenskapelig observasjon (Kvernbekk, 2001). Positivismen har først og fremst fått tilslutning i naturvitenskapen, og mennesket betraktes her som et «fenomen» som kan studeres på samme måte som naturen gjennom metodisk og vitenskapelig observasjon (Aaland, 2011). I lys av det positivistiske vitenskapssynet evidensbasert praksis representerer kan mellommenneskelige forhold og tilstander man operere med i barnevernsfeltet forstås, forklares, forutses og kontrolleres gjennom naturvitenskapens forskningsdesign. Et eksempel på slike forskningsdesign er randomiserte kontrollerte studier som er grunnlaget for en snever forståelse av evidensbasert praksis.

3.4 Et kunnskapsbasert barnevern

Forståelsen av evidensbasert praksis i vid forstand likner dagens «kunnskapsbaserte praksis». Kunnskapsbasert praksis som modell for praksis ble introdusert på 1990-tallet (Halås, 2018) og

synes å være den statlig gjeldende rettesnoren for barnevernsarbeid i offentlige dokumenter (Nordstoga, 2018). Kunnskapsbasert praksis og kunnskapsbasert barnevern er følgelig kjente fraser i diskursen rundt kvalitetsmessig og sikker praksis i barnevernstjenesten. En kunnskapsbasert praksis innebærer at fagutøvelses baseres på best tilgjengelig forskningskunnskap i kombinasjon med profesjonsutøvernes erfaringer og brukernes preferanser (Nordstoga, 2018). Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) spesifiserer at en kunnskapsbasert praksis bygger på tre kunnskapskilder: forskningsbasert kunnskap, erfaringsbasert kunnskap og brukernes kunnskap i form av ønsker og preferanser (Bufdir, u.å.).

4.0 Evidensbasert kunnskap og praksis – forenelig med konteksten for barnevernets praksis?

4.1 Kunnskapsutvikling i barnevernet – evidens i snever eller vid forstand som grunnlag for praksis?

Ejrnæs (2015) fremmer at et behov for kriterier til hvilke metoder som sikrer forskningsresultaters gyldighet er innlysende. Jeg argumenterer for at det er nødvendig å rette blikket mot hvilke kriterier som skal være gjeldende på ulike fagfelt og at kriteriene ikke nødvendigvis er de samme fra felt til felt. Definisjonen til Smith (2004) er som sagt et eksempel på evidensbasert praksis i snever forstand. Smith (2004) referere til eksplisitt og nøye bruk av best tilgjengelig evidens. Backe-Hansen (2009) poengtere at slike forståelser av hva evidensbasert praksis innebærer ikke skaper rom for kontekstuelle forhold og profesjonelle avveininger. Kontekst kan forstås som de sammenhenger et individ inngår i (Levin, 2016), men også de sammenhenger praksisen utøves i. I sosialt arbeid er frasen «personen i situasjonen» sentral (Berg et al. 2016). Dette innebærer at hvert barn, hver forelder og hver familie må ses i forhold til den konteksten de befinner seg i.

Den forskningsbaserte kunnskapen i barnevernet er hentet fra ulike disipliner (Nordstoga, 2018). Hennem (2019) poengterer at psykologisk forskning synes å ha et fortrinn framfor forskning fra andre fagdisipliner. I offentlige publikasjoner, for eksempel «NOU 2012: 5 Bedre beskyttelse av barns utvikling», vektlegges psykologisk kunnskap som en stor del av forskningskunnskapen i barnevernet. I tillegg bygger flere av nåværende barnevernstiltak på slik forskning. Kjøbli (2010) trekker frem Parent Management Training (PMTO) og De utrolige årene som eksempler på evidensbaserte med en psykologisk forankring. Dersom et økt fokus på evidensbaserte tiltak fører til en videreførelse av denne typen forskning, oppstår en fare for at andre kontekstuelle aspekter som har en innvirkning på barns omsorgsvilkår mister fokus.

Nordstoga (2018) uttrykker at et helhetssyn på barns omsorgsvilkår innebærer et fokus på marginalisering og levekår. Det er ingen hemmelighet at barnevernsstatistikken er overrepresentert av barn som har vanskelige levekår. Marthisen et al. (2013) stadfester at barn i barnevernet ofte har dårligere sosioøkonomiske forhold enn normalpopulasjonen. Nordstoga (2018) fremmer at et ensrettet fokus på evidensbasert forskning, spesielt forskning fra én disiplin, kan føre til en undergravelse av en families levekårsfaktorer og sosioøkonomiske

forholds betydning for barns omsorgsvilkår. «Barnevernet på ny kurs?», et forsknings og utviklingsprosjekt i barnevernet, presenterer følgende funn: 3 av 4 familier i barnevernet tilhører siktet for nedre klassenivå i samfunnet, at foreldrene har lavere utdanningsnivå enn den øvrige befolkningen, at omtrent halvparten av familiene mottar en form for offentlig inntekt og at stessorer som fysisk sykdom, familiekonflikter og arbeidsledighet er utbredt (Fausk et al., 2009). Rapporten viser eksempler på faktorer og vilkår som påvirker barns omsorgssituasjon som ikke nødvendigvis har en ren psykologisk forankring knyttet til omsorgsevne eller atferd.

For å eksemplifisere barnevernets varierende praksis kan vi ta for oss to familier. Familiene består begge av en far og et barnehagebarn og de er i kontakt med barnevernet fordi barnehagen har meldt bekymring om omsorgsevne. Far i familie A har to jobber med varierende arbeidstider og har sitt hovednettverk i en annen landsdel. Far i familie B har et stort nettverk i nærområdet og har en jobb med faste arbeidstider. I familie A vil det potensielt komme frem at far har behov for ekstra støtte i foreldreutøvelsen mens far i familie B kan ha behov for foreldreveiledning. Utfordringen i de to familiene er tilsynelatende like mens konteksten utfordringen oppstår i er svært ulik. Dermed vil også hjelpebehovet og forskjellige tiltaks effekt være ulikt.

Yrkesetisk grunnlagsdokument stadfester at det er mange aspekter ved menneskers liv som har betydning for velferd og at god profesjonsutøvelse krever en helhetlig tilnærming (Fellesorganisasjonen, 2019). Helhetsperspektivet belyser hvordan konteksten for praksisutøvelsen er preget av variasjon, ulike årsaksvariabler og et sammensatt kunnskapsbehov. Statistikk viser at tiltak knyttet til situasjonen i hjemmet (veiledning og evidensbaserte intervensjoner rettet mot foreldres omsorgsevne og barns atferd) er langt mindre utbredt enn avlastningstiltak og ulike former praktisk og økonomisk støtte (Fauske et al., 2009). Ulike levekårsfaktorer som en del av konteksten for barnevernets praksis er variabler som må tas hensyn til i forskning og kunnskapsutvikling. Følgelig argumenterer jeg for at den forskningsmessige dimensjonen i barnevernets praksis må inkludere forskning fra mange disipliner som fanger opp helheten i den barnevernsfaglige konteksten.

Backe-Hansen (2009) fremmer at RCT er best egnet til å utforske mulige virkninger av en bestemt intervensjon på et spesifisert og avgrenset problem. Spørsmålet blir om den barnevernsfaglige konteksten med for eksempel ulike levekårsfaktorers betydning for barns omsorgsvilkår kan undersøkes innenfor rammene av randomiserte kontrollerte studier. Et av hovedpoengene ved RCT er at intervensjoner undersøkes under identiske forhold på tvers av

kontekster slik at man kan trekke generaliserte slutninger om hvor effektiv intervensjonen er (Backe-Hansen, 2009). Barnevernets mangeartede praksis der ingen familier eller situasjoner er identiske kan følgelig gjøre det utfordrende å gjennomføre RCT og trekke generaliserende slutninger ut fra disse.

Evidensbasert kunnskapsutvikling knyttes til et positivistisk vitenskapssyn der mennesket studeres på samme måte som naturen gjennom metodisk og vitenskapelig observasjon. Aaland (2011) tekker fram at et slikt syn på mennesket i human- og samfunnsvitenskap underkjenner at vi mennesker er tenkende, bevisste og ønskende individer som påvirkes av den sammenhengen vi lever i. Det kontekstuelle aspektet i barnevernets praksis blir gjeldende igjen. Angel (2003) trekker frem et eksempel som illustrerer hvordan generaliserte slutninger om effekt ut fra RCT kan være feilaktig i den sosialfaglige konteksten. Se for deg en ungdom som viser endret atferd etter Multisystematisk terapi (MST) i form av redusert kriminell aktivitet. Ungdommen har gjennomført MST, men har samtidig forelsket seg i en jente som åpent har uttrykt av hun ikke respekterer gutter som begår kriminalitet. Med dette eksempelet fremhever Angel (2003) at endringer i atferd kan være påvirket av kontekstuelle faktorer, og ikke nødvendigvis intervensjoner. Videre poengterer Ejrnes (2015) at en persons motivasjon og holdning ovenfor et tiltak er avgjørende for effekten det vil få.

Den menneskelige kompleksiteten gjør at variabler som motivasjon og kontekstuelle faktorer må tas til betraktning når man generaliserer en intervensjon effektverdi. Ejrnes (2015) poengterer at sosialfaglig arbeid sjeldent lar seg beskrive presist og at det er komplisert å utrede og dokumentere at arbeidet har skapt en eventuell effekt. Menneskelige variabler som i barnevernsfaglig arbeid kan gjøre det utfordrende å undersøke effekten av en bestemt intervensjon på et spesifisert og avgrenset problem i den barnevernsfaglige praksisen. Shirk & Karver (2003) fant at relasjonen mellom behandler og barn var en robust forklaringsfaktor for vellykket behandling i en metaanalyse av 23 studier der sammenhengene mellom relasjon og kliniske resultater for barn og ungdom ble analysert. Relasjonen mellom profesjonsutøver og barn kan derfor ses om en variabel som påvirker hvilken effekt en intervensjon får selv om intervensjonen er evidensbasert. Dermed er ikke evidensbaserte intervensjoner synonymt med god praksis.

RCT er et forskningsdesign som kan gi et presist bilde av hvilke intervensjoner som har en effekt, men kompleksiteten i barnevernets praksisutøvelse fordrer at kontekstuelle og

menneskelige faktorer inkluderes i kunnskapsutvikling. RCT og metaanalyser som grunnlag for kunnskapsutvikling er hentet fra det medisinske feltet. Når man overfører evidensbasert praksis som fenomen til andre fagfelt må man ta hensyn til nettopp dette. Om barnevernets praksis kan forklares og behandles på lik linje med medisinsk praksis må tas til betraktning. I medisinen verden er variabler i forskningsstudier knyttet for eksempel til alder, kjønn, vekt og sykdomshistorikk. Variablene i barnevernets kontekst er knyttet til begreper som relasjon, motivasjon, tilknytning og levekår. Det kontekstuelle aspektet ved praksis og menneskelig kompleksitet i form av motivasjon og relasjon kan fungere som argumenter mot en evidensbasert praksis i snever forstand. Det er nettopp underkjennelsen av sosialt arbeids kompleksitet som kritikere av evidensbasert praksis trekker frem (Ekeland et al., 2019).

Kontekst og menneskelig kompleksitet er følgelig faktorer som må tas stilling til når man stadfester at en intervensjon eller praksis er evidensbasert. Er det intervensjonen som skaper den positive effekten alene, er det kontekstuelle faktorer eller er det en kombinasjon? Gilum (2005) fremmer at evidensbasert kunnskap er en forutsetning for godt sosialt arbeid, men at det kun er en av flere forutsetninger som får stor posisjon i diskusjonen om hva som er god praksis. Hun trekker frem erfaringsbasert kunnskap og det brukeren selv bringer inn i møtet med profesjonsutøverne som viktige hjørnesteiner i godt sosialt arbeid. I kombinasjon med det kontekstuelle aspektet i praksisutøvelsen danner dette et argument for evidensbasert praksis i vid forstand framfor den «tradisjonelle» snevre forståelsen. En vid definisjon av evidensbasert praksis er enklere å argumentere for (Backe-Hansen, 2009). En forklaring på dette er at de vide definisjonene er mer i samsvar med de tradisjonelle forståelsene av sosialt arbeid generelt og barnevern der ulike kunnskapstyper illegges verdi.

Skaftnesmo (2012) understreker at RCT, på lik linje med andre forskningsdesign, varierer i kvalitet og at det følgelig kan være problematisk å gi RCT bedre evidensverdi enn andre forskningsdesign. Ut fra dette perspektivet er det problematisk å kun anerkjenne et knapt utvalg forskningsdesign som grunnlag for «forsvarlig» og «legitim» praksis. Blikket rettes mot en videre forståelse av evidens. Gough (2007) fremmer at metaanalyser er et nyttig forskningsdesign for å utvikle holdbar og kvalitetsmessig kunnskap, men at metaanalyser burde inkludere alle typer forskningsstudier og ikke kun de som anvender én bestemt metodisk framgangsmåte. I tillegg trekker Fossetøl (2013) frem et viktig poeng. Hun fremmer at hvilke fenomener som skal undersøkes i et fag er avgjørende for hvilke metoder som bør anvendes. Følgelig argumenterer jeg for at en må stille seg kritisk til om metoder som RCT bør overføres

til de sosialfaglige felt uten tilpasninger til kontekstuelle faktorer og praksisfeltenes kompleksitet.

Kjøbli (2010) uttrykker at det offentlige har et ansvar for å anvende den best tilgjengelige kunnskapen for å hjelpe barn og familier, og at en evidensbasert praksis er en nøkkel til å oppnå dette. Evidens i snever forstand vil i teorien begrense barnevernets praksis til framgangsmåter og tiltak som har en dokumentert effekt gjennom RCT eller andre «strenge» forskningsdesign. En kan argumentere for at disse ikke tar hensyn til barnevernets kontekst og dermed ikke er forenelig med den. «Barne- og likestillingsdepartementets forskningsstrategi 2016-2020» spesifiserer at høy forskningskvalitet innebærer at forskningsmetoden er tilpasset den problemstillingen som undersøkes. Ut fra oppgavens diskusjon vil dette i barnevernet fordre en vid forståelse av evidensbasert kunnskapsutvikling. Jeg understreker at fagfeltets kompleksitet ikke nødvendigvis er et argument for å ikke forsøke å utvikle generaliserbar kunnskap gjennom RCT, men et argument for at praksisfeltets kontekst fordrer et vidt syn på hva som er gode metoder for kunnskapsutvikling og hvilken type kunnskap som er grunnlaget for en forsvarlig praksisutøvelse i møte med barn og familier.

4.1.1 Evidensbasert praksis i vid forstand – gammel praksis i ny forkledning?

Innen sosialt arbeid og barnevern har man i stor grad gått bort i fra de snevre definisjonene av evidens som utelukkende er knyttet til RCT (Fossestøl, 2013). De vide definisjonene av evidensbasert praksis anses som mest gunstig i den barnevernsfaglige konteksten (Backe-Hansen, 2009) og dermed er mer forenelig med barnevernets praksis. De vide definisjonene bærer preg av likhet fra andre modeller for praksis i barnevernsfeltet. Et eksempel er kunnskapsbasert praksis som presentert tidligere i oppgaven. Både evidensbasert praksis i vid forstand og kunnskapsbasert praksis legger forskning, erfaringsbasert kunnskap og brukeres verdier og preferanser til grunn for praksisutøvelsen.

Dersom en evidensbasert praksis i vid forstand i teorien er lik en kunnskapsbasert praksis oppstår det et dilemma. utfordringen blir at praksisen er evidensbasert i en vid forstand og at evidensbegrepet egentlig sikter til en snever forståelse. Det handler om begrepsbruk. Et begrep sikter til en forestilling, anelse eller ide som representerer en allmenngyldig og klart avgrenset forestilling (Ask & Eide, 2018). Evidens som begrep sikter til det som har en dokumentert effekt og som er «bevist», den snevre forståelsen av evidens. Dersom en skal anvende «evidensbasert praksis» som begrep om en vid forståelse av evidensbasert praksis må offentlige

dokumenter reflektere dette og det må være tydelig at praksisen er evident i vid forstand. Noe annet kan ses som villedende da det i teorien er «gammel» praksis i ny drakt og en kan stille spørsmål til hvorfor «evidensbasert praksis» som begrep skal anvendes dersom det i teorien ikke bringer inn noe «nytt».

Angel (2003) argumenterer for at begrepet evidensbasert refererer til noe mer enn tradisjonelle begreper som kunnskapsbasert eller forskningsbasert, det refererer til en helt spesiell metode der man stiller spesifikke krav før resultatene valideres. Derfor kan en fremstilling av evidensbasert praksis som synonymt med kunnskapsbasert- eller forskningsbasert praksis være for unyansert. Angel (2003) sikter imidlertid til en snever forståelse av evidensbasert praksis. Skillet mellom evidensbasert praksis i vid forstand og kunnskapsbasert praksis er ikke like atskilt.

Evidensbasert praksis i vid forstand sikter til evidens i form av den best tilgjengelige forskningen i kombinasjon med klinisk ekspertise og brukeres verdier, men forskningsbasert kunnskap er hovedelementet. Det ikke spesifisert hvordan de ulike kunnskapskildene i en kunnskapsbasert praksis skal anvendes og vektet dersom de står i strid med hverandre (Nordstoga, 2018), men de ulike kunnskapskildene presenteres som likeverdige. Bufdir presiserer at evidensbasert og kunnskapsbasert ikke er synonymer og stadfester at evidensbaserte programmer sikter til metoder som er forsket på gjennom RCT (Bufdir, u.å). Det er altså et skille, men skillet refererer igjen til evidens i snever forstand.

Offentlig forskningsstrategier gir ingen klar redegjørelse for hvilke metoder og forskningsdesign som skal anvendes. For eksempel stadfester «Ut av blindsonen», strategi for et samlet kunnskapsløft for barn og unge, at forskning må ha en høy vitenskapelig kvalitet og det er behov for en systematisk satsing på kunnskapsutvikling (Forskningsrådet, 2021) uten å spesifisere hva som menes med «høy vitenskapelig kvalitet». «Barne- og likestillingsdepartementets forskningsstrategi 2016-2020» spesifiserer imidlertid at kunnskapsutviklingen i barnevern skal inkludere kvalitative forskningsdesign der det er hensiktsmessig, men at forskningen skal dreies mot større og langsiktige kvantitative studier. Sett fra de presenterte forståelsene av evidensbasert praksis sikter de offentlige dokumentene til en vid forståelse av evidensbasert praksis der ulike forskningsdesign inkluderes i utviklingen av barnevernsfeltet.

Ut fra de offentlige dokumentene presentert her og oppgavens foreløpige diskusjon ser vi at fokuset i videre utvikling av barnevernet rettes mot forskning og evidens i vid forstand. En vid forståelse av evidensbasert praksis og en kunnskapsbasert praksis inkluderer begge profesjonelles og brukeres erfaringer. Hovedfokuset i en evidensbasert praksis er imidlertid på forskning og systematisert kunnskap, mens kunnskapstypene i en kunnskapsbasert praksis fremstilles som likeverdige. De to modellene for praksis kan fremstå som like, men det er altså implisitt en forskjell i forhold til hvilken kunnskapsform som får størst fokus.

4.2 Erfaringsbasert kunnskap – en del av evidensbasert praksis?

Barnevernet kritiseres for å bygge for lite på forskningsbasert kunnskap (Bergmark & Lundström, 2006). Studien til Finne et al. (2020) viser at erfaringsbasert kunnskap er den dominerende kunnskapskilden blant profesjonsutøver i barnevernet. Erfaringsbasert kunnskap er kort sagt den kunnskapen som profesjonsutøvere erverver gjennom praksis (Nordstoga, 2018). Den er subjektiv og foranderlig i den forstand at den utvikles gjennom refleksive prosesser. Evidensbasert kunnskap er systematisert, kategorisert, personuavhengig og etterprøvable mens erfaringskunnskapen sies å være uløselig knyttet til en persons subjektive tolkninger (Aaland, 2011).

Järvinen (2002) argumenterer for at erfaringsbasert kunnskap som grunnlag for praksis kan være problematisk fordi hjelperelasjonen er preget av makt og hjelp. Kunnskap er makt og det kan være utfordrende å gyldiggjøre erfaringsbasert kunnskap. For at brukere skal kunne forholde seg til og eventuelt forsvare seg mot barnevernets praksis er det nødvendig med et eksplisitt og skriftliggjort kunnskapsgrunnlag. Dersom en mor pålegges hjelpetiltak av barnevernet og begrunnelsen er basert på profesjonsutøvers erfaringer er dette problematisk. Muligheten for kontradiksjon til et subjektivt kunnskapsgrunnlag er utfordrende da det blir erfaring mot erfaring. Det kan dermed stilles spørsmål til om erfaringsbasert kunnskap er holdbart og legitimt med bakgrunn i makten barnevernet har over enkeltpersoners liv. Maktaspektet blir dermed et argument for en evidensbasert praksis der barnevernets beslutninger er basert på forskning og dokumentert effekt.

Det ligger sannhet i dette, men samtidig er det ikke et argument mot å inkludere profesjonelles erfaringer i kunnskapsutviklingen, i selve forskningen. Erfaringsbasert kunnskap er en del av grunnlaget for profesjonsutøvelsen som blant annet stadfestes i «Forskrift om nasjonal

retningslinje for sosionomutdanningen». Kritikere av evidensbasert praksis fremmer at den erfaringsbasert kunnskapen undergraves til fordel for forskningsbasert kunnskap (Grimen, 2009b). Ut fra redegjørelsen for erfaringsbasert kunnskap fremstilles denne formen for kunnskap som utelukkende subjektiv, men dette er en relativt unyansert fremstilling. Heggen & Dahl (2017) fremmer at erfaringsbasert kunnskap bygger på et distinkt teoretisk og metodisk kunnskapsgrunnlag tilegnet gjennom grunnutdanningen. Erfaringsbasert kunnskap er ikke nødvendigvis separat fra annen form for kunnskap og kan ha base i teoretisk- og forskningsbasert kunnskap.

I barnevernsfeltet kan det som sagt være utfordrende å finne tydelige effektstørrelser og forskning kan gi flertydige svar. Kunnskapsgrunnlaget i barnevernet gir ikke nødvendigvis entydige svar på hva som er den «rette» beslutningen i den enkelte sak (Kojan & Christiansen, 2019). Forskning kan gi relativt entydige svar på noen områder. For eksempel at det ikke er forsvarlig at et barn vokser opp med foreldre som ruser seg da dette gir betydelig økt risiko for at barn utvikler et bredt spekter av vansker med konsekvenser for utvikling og livskvalitet (Kvello, 2019). I andre tilfeller ligger svaret mer i gråsonen, for eksempel; hvor psykisk syk må en foreldre være for at det er uforsvarlig for barnet hen har omsorgen for?

Studien til Heggen & Dahl (2017) viser at profesjonsutøvere anvender erfaringsbasert kunnskap, i form av for eksempel kollegial kunnskap, i størst grad fordi denne formen for kunnskap er lettest tilgjengelig og tidsbesparende fremfor å lese faglitteratur og forskning i en hektisk hverdag. En kan tenke seg at det er her svarene på «gråsonespørsmål» kommer frem. Det er ingen hemmelighet at erfarne profesjonsutøvere erverver kunnskap gjennom praksis som ikke nødvendigvis kommer fra lærebøker og forskningsartikler. Sosialt arbeid foregår gjennom opplevelser og erfaringer, det skjer mellom mennesker som arbeider sammen. Schön (2001) fremmer at deler av kunnskapen i praksisutøvelsen er ligger «skjult» og implisitt. At «kunnskapen sitter i veggene» er et uttrykk som brukes om den kunnskapen som ikke er nedtegnet eller klart beskrevet (Gotvassli et al., 2014), og kan sikte til den kunnskapen profesjonsutøvere erverver gjennom praksis som ikke nødvendigvis er eksplisitt og skriftliggjort. Dette er imidlertid ikke synonymt med at kunnskapen ikke skal forsøkes å systematiseres og generaliseres gjennom forskning slik at den blir tilgjengelig på andre og dermed ikke kun «ligger i veggene» lengre.

En del av evidensbasert praksis er systematisering og formidling av den kunnskapen som finnes på det aktuelle fagfeltet (Gotvassli et al., 2014). Evidensbasert praksis i vid forstand åpner opp for forskning ved bruk av kvalitative metoder som kan fange opp og skriftliggjøre verdifulle erfaringer og opplevelser. Kritikken rettet mot manglete bruk av forskningsbasert kunnskap er ikke nødvendigvis en kritikk mot erfaringsbasert kunnskap i seg selv, men at denne ikke er systematisert og forsket på slik at den legitimt kan være en del av et holdbart kunnskapsgrunnlag. Følgelig betyr ikke nødvendigvis en evidensbasert praksis at den erfaringsbaserte kunnskapen skal underkjennes, men heller at den skal utvikles og skriftliggjøres gjennom kvalitativ forskning.

Videre inkluderes kunnskap fra barn, unge og foreldre som en del av kunnskapsgrunnlaget i barnevernet (Forskrift om nasjonale retningslinje for barnevernspedagogutdanningen, 2019, § 2). Dersom forskning skal være nyttig for praksisfeltet må den anerkjenne de faktiske vilkårene og kompleksiteten som kjennetegner barnevernsfaglig arbeid. Barnevernets praksis utøves *for* barn og familier, og deres erfaring og opplevelser med praksis kan være en kilde til nyttig kunnskap. For å eksemplifisere behovet for erfaringsbasert kunnskap i kunnskapsutvikling kan vi se på forskning knyttet til familierådsmodellen. Familieråd er en beslutningsmodell i barnevernet der deler av beslutningsmyndigheten ligger hos den utvidede familien (Natland & Malmberg-Heimonen, 2016).

Ved forskning på metoder som familieråd er det utfordrende å finne sammenliknbare kontrollgrupper og dermed avgjøre effekt gjennom RCT. Forskning gir foreløpig ikke entydige og generaliserbare svar på om familieråd er bedre enn tradisjonell saksbehandling. En studie ved bruk av RCT fant at familieråd ikke har en effekt på barns trygghet, stabilitet i plassering og utfall i barns omsorgssituasjon (Solli, 2020). Kvalitativ forskning i form av intervju og spørreskjema viser imidlertid at et stort flertall foreldre har positive erfaringer med familieråd i form av bedre samhold i familien, økt nærhet og bedre kommunikasjon. Forskningen viser også at barn føler seg sett og hørt ved bruk av familieråd (Haven & Christiansen, 2014). Forskning på erfaringer med og opplevelser av familieråd gir et bredere bilde av om hva som egentlig fungerer og ikke i familieråd enn effektforskningen gjør. Jeg synes dette er et godt eksempel på hvordan en metode ikke lar seg undersøke tilstrekkelig ved bruk av RCT mens andre forskningsdesign fanger opp viktig kunnskap.

Forkjempere for evidensbasert praksis hevder at det er uetisk å anvende tiltak en ikke vet effekten av i arbeid med barn og familier (Vindegg, 2009). Men det er også etisk riktig å involvere de praksisen berører i kunnskapsutvikling og utvikling av praksis. Erfaringsbasert kunnskap kan forskes på gjennom kvalitative forskningsdesign som fanger opplevelsene og erfaringene til profesjonsutøverne, barn og familier. En utfordring er at brukeres opplevelser ofte inkluderes i forskning som en faktor (Ulvik, 2009). Mitchell (2017) argumenterer for at barn og foreldres opplevelser av og erfaringer med intervensjoner og metoder må inkluderes som utfall når man vurderer effekten.

Forandringsfabrikken er et eksempel på hvordan brukerkunnskap i barnevernfeltet systematiseres og publiseres. Forandringsfabrikken er et kunnskapssenter som henter inn kunnskap fra barnevernsbarn om hvordan hjelpesystemet oppleves for dem. Forandringsfabrikken har sitt utspring i det faktum at barn selv har mye kunnskap om barnevernet og dermed er en viktig kunnskapskilde for praksisutvikling. Barnas råd og erfaringer oppsummeres blant annet i rapporter (Forandringsfabrikken, u.å.). I utsagnet «man vet selv hvor skoen trykker» ligger det en form for sannhet som kan overføres til barnevernsfeltet. Kunnskap utviklet fra barns erfaringer og opplevelser er en form for førstehåndskunnskap som er vesentlig å ha med seg inn i praksisutøvelsen og en kan argumentere for at det er vel så viktig som den tallfestede effekten et tiltak får gjennom annen forskning.

Dersom en evidensbasert praksis ikke inkluderer erfaringsbasert kunnskap, vil en viktig del av kunnskapsgrunnlaget underkjennes. Evidensbasert praksis i vid forstand åpner opp for en systematisering av denne formen for kunnskap og er dermed mer forenelig med konteksten for barnevernets praksis enn en snever forståelse. Videre er det en utfordring i sosialt arbeid generelt at det finnes få RCT og at det derfor er problematisk å legge metaanalyser av disse til grunn for praksis (Backe-Hansen, 2009). Dette aspektet i seg selv gjør det utfordrende at evidens i snever forstand skal være «standarden» for praksis. I et praksisfelt der det er mangel på RCT kan en argumentere for at best tilgjengelig forskning som gir et helhetlig bilde av praksisen, inkludert kvalitative studier som fanger opp opplevelser og erfaringer, bør inkluderes som gyldig *evidens*.

4.3 Evidensbasert praksis = standardisert praksis?

Kritikere fremmer at evidensbasert praksis favoriserer regler, algoritmer og «kokebokpraksis» (Ekeland et al., 2019). Med andre ord; en standardisert praksisutøvelse. Standardiserte intervensjoner er en form for teknologi der forskningskunnskap er basen for en spesifisert fremgangsmåte (Ekeland et al., 2019). Standardiserte programmer betraktes ofte som standarden for evidensbasert praksis (Natland & Malmberg-Heimonen, 2016). Dette kommer av evidensbasert praksis sin natur. For at en intervensjon skal kunne betraktes som evidensbasert i snever forstand forutsettes det at intervensjonen er spesifikk med en framgangsmåte som anvendes på tvers av de ulike tilfellene og at intervensjonen tar for seg bestemte problemer eller situasjoner. Standardiserte intervensjoner innebærer også at en spesifikk framgangsmåte anvendes i bestemte situasjoner. Likhetsstrekkene mellom standardiserte og evidensbaserte intervensjoner fører til at evidensbasert praksis får liknende reaksjoner som standardisert praksis.

Det diskuteres kontinuerlig om økt standardisering forbedrer eller reduserer profesjonalitet (Ponnert & Svensson, 2016). Weisz et al. (2006) gjennomførte en metaanalyse av 32 effektstudier der evidensbaserte terapimetoder (standardiserte metoder) ble sammenliknet med andre aktive behandlingstilbud i ordinær praksis (terapeutene kunne foreta skjønnsmessige vurderinger og valg i behandlingen). Metaanalysen fant at de evidensbaserte metodene ga bedre resultater enn det ordinære tjenestetilbudet i randomiserte sammenlikninger. Dette funnet betyr imidlertid ikke at standardiserte evidensbaserte metoder alltid er bedre enn andre. For eksempel fremmer Rød (2016) at en manualbasert praksis er en for rigid tilnærming med bakgrunn i en påstand om at det sosialfaglige arbeidet ikke kan automatiseres.

Den barnevernfaglige praksisen er i mange tilfeller preget av uforutsigbarhet med bakgrunn i de ofte kompliserte og/eller kritiske situasjonene barna er i (Fossestøl, 2013). Evidensbasert praksis kritiseres for at den standardiserte formen metodene kan få ikke er fleksibel nok og at profesjonsutøverne dermed ikke er i stand til å avvike fra metode-manualene når det er nødvendig (Ogden, 2012). For eksempel viser Ogden (2012) til studier som konkluderer at kontrollerte forskningsstudier kan hindre profesjonsutøvere i å tilpasse metoden til brukerens behov og at resultatet av studiene ville påvist en større positiv effekt dersom profesjonsutøvere kan utøve faglig fleksibilitet i behandlingen. Slike funn viser nødvendigheten av rom for individuell tilpasning til den enkelte situasjon i en evidensbasert praksis.

Evidensbaserte programmer, for eksempel MST, kritiseres fordi de ikke tar hensyn til individuelle forskjeller (Læret & Skivenes, 2019). *Wicked problems* er begreper som belyse nødvendigheten av individuell tilpasning i barnevernsfaglig arbeid. *Wicked problems* eller *gjenstridige problemer* kjennetegnes blant annet av at det er uenighet om hva problemet er, problemet har ingen definitiv løsning, det er ingen definitiv test for å avgjøre om løsningen er vellykket, et problem ses som et symptom på et annet og hvert problem er unikt. Flere forskere fremmer at denne beskrivelsen av problemenes natur er nyttig for å forstå og forklare utfordringer med å finne «gode» løsninger i barnevernet (Fauske et al., 2019). Evidensbegrepet er som sagt knyttet til det positivistiske vitenskapssynet. Her ses problemene en står ovenfor som sammenliknbare og spesifikke, og at det er en tydelig kausalitet mellom intervensjon og resultat (Ulvik, 2009). Dette synet er i strid med kompleksiteten de problemer og utfordringer barnevernet arbeider med representerer.

Konteksten for barnevernets arbeid og problemenes natur som gjenstridige gjør at standardiserte intervensjoner og fremgangsmåter kan ses som uforenelig med barnevernets kontekst. Ulvik (2009) fremmer at generalisert kunnskap ikke fjerner behovet for forståelse av den enkelte situasjon da dette vil føre til kunnskapsresistente praksiser som ikke lar seg påvirke av det særegne ved hvert menneske og hver situasjon. På den andre siden kan bruk av metoder skape en trygghet for profesjonsutøvere. En studie utført av Sletten & Ellingsen (2020) viser at standardiserte metoder kan føre til økt profesjonell selvtillit og understøtter dette argumentet for standardisering og i utstrakt forstand for en evidensbasert praksis. Rapporten «Det å reise vasker øynene» konkluderer med at det i liten grad kommuniseres med barn i barnevernssaker (Andresen 2019). Utvikling av metoder for samtaler med barn kan legge til rette for en trygg gjennomførelse med verktøy og ferdigheter for hvordan man skal snakke med barn (Baar-Dahl, 2019). Et eksempel på en samtalemetodikk er den dialogiske samtalemetoden (DCM).

Ekeland et al. (2019) presenterer funn som indikerer at profesjonsutøvere i barnevernet oppfatter standardiserte manualer som et nyttig verktøy for å sikre arbeidets kvalitet. Ponnert & Svensson (2015) understøtter dette samtidig som de fremmer at økt standardisering skaper en mer transparent, forutsigbar og konsistent praksisutøvelse. Som nevnt innledningsvis kan evidensbasert praksis og en mer standardisert praksis ses som en mulighet til å skape tjenester uten lokale forskjeller og profesjonelles subjektive innfall. Samtidig trekker Ponnert & Svensson (2015) frem at økt standardisering kan føre til at profesjonsutøvere blir «vant» til en manualbasert tankemåte som kan resultere i usikkerhet i møte med situasjoner som ikke passer

inn i gitte manualer der profesjonell dømmekraft er nødvendig. Standardisering kan med andre ord skape en form for falsk trygghet der spesielt nyutdannede profesjonsutøvere ikke lærer å «tenke selv» og utøve profesjonelt skjønn i møte med komplekse situasjoner og gjenstridige problemer.

Natland & Malmberg-Heimonen (2016) fremmer at det ikke nødvendigvis bør sette likhetstegn mellom evidensbasert- og standardisert praksis. Anvendelse av evidensbaserte intervensjoner er ikke synonymt med en standardisert framgangsmåte i barnevernssaker. Den evidensbaserte praksisen kan gi rom for skjønnsutøvelse og faglig autonomi, men dette utføres innenfor rammene av den til enhver tid beste forskningskunnskapen (Ogden, 2012) som ofte er forankret i en spesifikk framgangsmåte.

4.4 Evidensbasert praksis og faglig skjønn – et usikkert forhold?

Backe-Hansen (2009) poengterer at snevre forståelser av evidensbasert praksis ikke åpner opp for profesjonelle avveininger, også kalt det *faglige skjønn*. Det yrkesetiske grunnlagsdokumentet definerer skjønnsutøvelsen som «å skjelne mellom vesentlig og uvesentlig, vurdere ulike sider ved sammensatte og komplekse situasjoner og avveie mellom ulike interesser og hensyn.» (Fellesorganisasjonen, 2019, s. 8). Spørsmålet er hvordan forholdet mellom skjønn og forskningskunnskap vil være i en vid forståelse av evidensbasert praksis. Grimen (2009a) mener at det kan identifiseres fire forståelser av forholdet mellom evidensbasert praksis og skjønnsutøvelse; at evidensbasert praksis skal erstatte skjønnen, kompetere skjønnen, informere skjønnen eller at det innebærer en ny type skjønnsutøvelse. Grimens ulike forståelser belyser hvordan evidensbasert praksis sin posisjon i barnevernsfeltet er usikker.

Barnevernet kritiseres fordi profesjonsutøverne foretar beslutninger og vurderinger ut fra lokale kunnskaper, fordommer og «private innfall» (skjønnsutøvelse) og ikke med bakgrunn i forskning (Fossestøl & Enehaug, 2010). Et mål for «Mer kunnskap – bedre barnevern» er en mer enhetlig, likeverdig og forsvarlig barnevernspraksis på tvers av kommunene (Barne- og likestillingsdepartementet, 2017). Et målrettet søkelys på å iverksette evidensbaserte framgangsmåter og intervensjoner i barnevernets praksis kan ses som et verktøy for å nå dette målet. Et argument for en mer standardisert og evidensbasert praksis er det faktum at skjønnsutøvelse kan føre til vilkårlighet og forskjellsbehandling (Oterholm, 2016).

Samtidig viser forskning på psykoterapi og sosialt arbeid at effekten av metoder i stor grad avhenger av individuelle og kontekstuelle forhold (Ekeland et al., 2019). Den kontekstuelle og menneskelige kompleksiteten som drøftet tidligere i oppgaven fordrer rom for skjønn og individualisering. Rød (2016) stiller spørsmål ved at man kan konkludere hva som er «barnets beste» ut fra generaliserte vitenskapelige funn. I dette ligger det en kritikk mot praksis der forskningsresultater på gruppenivå overføres til enkeltsaker uten at de tilpasses til den enkelte situasjonen. Gjennom studiet blir vi studenter ledet til et menneskesyn der alle mennesker er unike individer. Generalisert evidensbasert kunnskap skaper en ambivalent tankerekke. På den ene siden fremstår det som selvsagt at intervensjoner med dokumenterte effekter skal tas inn i praksis. På den andre siden er det et behov for å kritisk vurdere, gjennom skjønnsutøvelsen, om en standardisert intervensjon vil få tilsiktet effekt i den enkelte situasjon og for det enkelte menneske.

Jeg har tidligere diskutert standardiserte metoder. Studien til Sletten & Ellingsen (2020) fremhever at standardiserte metoder kan føre til for omfattende barnevernsundersøkelser og vurderinger, en begrensning av hvilke tema som bli adressert og at profesjonell kompetanse og ansvarlighet undergraves. Kvello-malen som mal for undersøkelsesarbeid er en evidensbasert intervensjon da kunnskapen om barns utvikling og risiko- og beskyttelsesfaktorer som ligger til grunn for malen er utviklet gjennom forskning (Aadnesen, 2015). Rød (2016) fremmer at en mal for undersøkelse kan være et godt verktøy, men at det krever kompetent skjønnsutøving.

I en barnevernsundersøkelse er det bekymringsmeldingens innhold som skal være utgangspunktet for undersøkelsen. En undersøkelsesmal kan føre til at en undersøkelse går imot mildest inngreps praksis dersom malen fokuserer på problemområder som ikke er relevant og profesjonsutøveren ikke tilpasser den til den enkelte sak ved å anvende sitt faglige skjønn. Mildeste inngreps praksis stadfestes i barnevernloven § 4-3 andre ledd med «undersøkelsen (...) skal ikke gjøres mer omfattende enn formålet sier.» Denne delen av praksisen berører skjønnsutøvelsens evne til å skjelne mellom vesentlig og uvesentlig i den enkelte sak uavhengig av hva malen for fremgangsmåten tilsier.

Videre trekker Konnerup (2009) frem at det finnes mange eksempler på beslutninger tatt i den beste hensikten, men som likevel har ført til et negativt utfall. Studier viser at erfarne profesjonsutøvere kommer dårligere ut sammenliknet med evidensbaserte standardiserte

metoder og fremgangsmåter (Oterholm, 2016). Samtidig er en del av skjønnsutøvelsen å vurdere ulike sider ved komplekse situasjoner og gjenstridige problemer. En god situasjonsforståelse innebærer et fokus på samspill, kontekst og profesjonsutøvere og brukeres erfaringer og opplevelser (Fellesorganisasjonen, 2019). Dersom evidens skal erstatte skjønn vil en økt standardisert praksis forekomme. Som en følge oppstår det en fare for en praksis der praksis ikke tilpasses brukere, men brukere tilpasser praksis.

Hennum (2019) presiserer at en evidensbasert praksis i stor grad handler om å forsikre at profesjonsutøvelse ikke styres av «tilfeldigheter». Barn og familier i barnevernet er avhengig av at de ansatte besitter relevant og tilstrekkelig kunnskap. Det er nettopp den kunnskapen og kompetansen en sosionom eller barnevernspedagog i barnevernet besitter som gir makt til å foreta beslutninger som berører familiers private sfære. Studien til Ekeland et al. (2019) presenterer funn som indikerer at få sosialarbeidere leser forskningslitteratur jevnlig. Dette kan være problematisk dersom profesjonsutøvere utøver sitt faglige skjønn uten å være oppdatert på forskning og nye kunnskapsfunn i sitt fagfelt. Kunnskap er kumulativ, det vil si at den bygges opp over tid og har en lappekvalitet der forskning og kunnskap overlapper og utfyller hverandre. Sosialfaglige felt som sosialt arbeid og barnevern er relativt nye og kunnskap, forskning og teorier utvikles kontinuerlig (Flynn, 2017). Som en følge innebærer en forsvarlig praksisutøvelse at profesjonsutøvere er oppdaterte på fagfeltets kunnskapsutvikling. Det skal imidlertid nevnes at Studien til Ekeland et al. ikke undersøker om arbeidsplassene til profesjonsutøverne har andre ordninger for utveksling av forskningslitteratur enn at profesjonsutøverne selv leser publiserte forskningsartikler og linkende.

Ogden (2017) fremmer at evidens bør forstås som et dynamisk begrep med rot i den til enhver tid beste forskningskunnskapen som er tilgjengelig på et praksisområde. Evidensbasert praksis kan dermed forstås som en kontinuerlig prosess for å sikre best mulig praksis i samsvar med forskning og kunnskap om hva som har best effekt i en bestemt situasjon fremfor et uttrykk for at man har funnet det endelige svaret på hva som er «best» praksis. Ut fra presenter litteratur anses et komplementert forhold mellom evidens og skjønnsutøvelse der evidensbasert kunnskap informerer skjønn som mest forenelig med barnevernets praksis.

5.0 Avslutning

Som nevnt innledningsvis møtes «evidensbasert» som modell for praksis med både entusiasme og kritikk. Evidensbasert praksis ses på den ene siden som en måte å skape et legitimt og holdbart grunnlag for praksis som bygger på kunnskap om hva som faktisk virker. På den andre siden kritiseres evidensbevegelsen for å underkjenne den komplekse konteksten barnevernsfaglig arbeid utføres innenfor, individuelle ulikheter, erfaringsbasert kunnskap og faglige autonomi i form av en mer standardisert profesjonsutøvelse.

Opgavens diskusjon og presentert litteratur indikerer at det kan konkluderes at evidensbasert praksis i vid forstand er mer forenelig med konteksten for barnevernets praksis enn evidensbasert praksis i snever forstand. Dette kommer av at evidens i vid forstand i større grad fanger opp ulike faktorer i barnevernets kontekst som individuelle forskjeller, menneskelig kompleksitet og problemenes natur som *wicked problems*. Kvantitative forskningsdesign som RCT kan være nyttige for å utforske hvilken effekt ulike metoder har, men ulike kvalitative forskningsdesign kan være nødvendig for å systematisere de opplevelser og erfaringer barn, familier og profesjonsutøvere har med barnevernets praksis.. Evidensbasert praksis i vid forstand likner den kunnskapsbaserte modellen for barnevernets praksis. Som en følge kan en stille spørsmål ved om en evidensbasert praksis med et mangfold av kunnskapstyper og legitime forskningsdesign vil være gammel praksis i ny drakt. Samtidig fordrer evidensbasert praksis implisitt et større fokus på forskning.

En evidensbasert praksis kan føre til en mer standardisert praksis, selv om det er viktig å poengtere at evidensbasert ikke er synonymt med standardisert. Noen studier viser at standardiserte metoder har bedre effekt enn andre fremgangsmåter og at en standardisert praksis kan øke kvalitet og profesjonelles selvtillit. Barnevernets kompleksitet og «wicked problems» fordrer imidlertid at manualbaserte metoder og fremgangsmåter gir rom for tilpasning til den enkelte situasjon. Behovet for tilpasning retter søkelyset mot skjønnsutøvelse. Skjønnsutøvelsens posisjon i en evidensbasert praksis er usikker, men oppgaven presenterer litteratur som indikerer at både en for rigid standardisert praksis og en praksis uten rom for skjønnsutøvelse er lite forenelig med konteksten for barnevernsfaglig arbeid. Skjønn og evidens i et komplementært forhold der evidensbasert kunnskap informerer skjønnsutøvelsen anses som forenelig med barnevernets kontekst der begge deler er viktig og nødvendig for en legitim og forsvarlig praksis.

Avslutningsvis vil jeg trekke fram et sitat fra Peter Drucker (1909-2005) som illustrerer oppgavens konklusjon: «Kunnskap må forbedres, utfordres, og økes hele tiden, ellers forsvinner den.» Evidensbasert praksis kan argumenteres for og imot, men et vesentlig aspekt er at den kunnskapen vi besitter har potensial for å utvikles og utfordres. Det er nettopp dette aspektet som skaper framskritt i forskning, kunnskapsutvikling og praksis. Jeg kan ikke gi et entydig svar på om evidensbasert praksis er forenelig med barnevernets kontekst, men jeg kan konkludere med at diskusjonen rundt evidensbasert praksis oppmuntret til et kritisk blikk på kriterier for kunnskapsutvikling og hvilke typer kunnskap og kompetanse det er behov for i barnevernet og sosialt arbeid generelt.

6.0 Litteraturliste

- Aadnesen, B. N. (2015). Metoder for barnevernets undersøkelser – på tide med debatt. *Fontene Forskning*, 15(1), 92. <https://fonteneforskning.no/debatt/metoder-for-barnevernets-undersokelser--pa-tide-med-debatt-6.19.346142.68fbf9ad0a>
- Aaland, E. (2011). *Og eg ser på deg – vitenskapsteori i helse- og sosialfag* (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Andresen, J. F. (2019). *Det å reise vasker øynene – en gjennomgang av 106 barnevernssaker* (Rapport fra Helsetilsynet 2019, unummerert). Statens helsetilsyn. https://www.helsetilsynet.no/globalassets/opplastinger/publikasjoner/rapporter2019/helsetilsynet_rapport_unummerert_gjennomgang_106_barnevernsaker.pdf
- Angel, B. Ø. (2003). Evidensbaserte programmer – kunnskapsformer og menneskesyn i sosialt arbeid. *Nordisk sosialt arbeid*, 23(2), 66-72. https://www.idunn.no/nsa/2003/02/evidensbaserte_programmer_-_kunnskapsformer_og_menneskesyn_i_sosialt_arbeid
- Ask, T. A. & Eide, S. B. (2018). Innledning. I T. A. Ask & S. B. Eide (Red.), *Barnevernets begreper – i bevegelse* (s. 13-21). Gyldendal akademisk.
- Baar-Dahl, I. M. (2019). Metoden: hemmende eller fremmende? *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 96(3), 140-151. <https://doi.org/10.18261/ISSN.1891-1838-2019-03-02>
- Backe-Hansen, E. (2009). Hva innebærer et kunnskapsbasert barnevern? *Fontene forskning*, 09(2), 4-16. <https://fonteneforskning.no/forskningsartikler/hva-innebarer-et-kunnskapsbasert-barnevern-6.19.265190.fdf3eb6f00>
- Barne- og likestillingsdepartementet. (2016). *Barne- og likestillingsdepartementets forskningsstrategi 2016-2020*. Regjeringen. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/forskningsstrategi-for-2016-2020/id2498777/>
- Barne- og likestillingsdepartementet. (2017). *Mer kunnskap – bedre barnevern.. Kompetansestrategi for det kommunale barnevernet 2018-2024*. Regjeringen. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/mer-kunnskap---bedre-barnevern/id2577134/>
- Barnevernloven. (1992). *Lov om barneverntjenester*. (LOV-1992-07-17-100). Lovdata. <https://lovdata.no/lov/1992-07-17-100>

- Berg, B., Ellingsen, I. T., Levin, I. & Kleppe, L. C. (2016). Hva er sosialt arbeid? I I. T. Ellingsen, I. Levin, B. Berg & L. C. Kleppe (Red.), *Sosialt arbeid – en grunnbok* (s. 19-35). Universitetsforlaget.
- Bergmark, A. og Lundström, T. (2006). Mot en evidensbasert praktik? – Om färdriktningen i sosialt arbete. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 13(2), 99-113. <http://dx.doi.org/10.3384/SVT.2006.13.2.2605>
- Bufdir. (2021). *Bufdirs arbeid med forskning 2020*. <https://bufdir.no/Bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00005306>
- Bufdir. (u.å). *Metode- og forskningsordliste*. <https://bufdir.no/Bibliotek/Ordliste/>
- Bunkholdt, V. & Kvaran, I. (2015). *Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid*. Gyldendal Akademisk.
- Christiansen, Ø., Bakketeig, E., Skilbred, D., Madsen, C., Havnen, K. J. S., Aarland, K. & Backe-Hansen, E. (2015). *Forskningkunnskap om barnevernets hjelpetiltak*. Uni Research Helse, Regionalt kunnskapssenter for barn og unge (RKBU Vest).
- Dalland, O. (2018). *Metode og oppgaveskriving* (6. utg.). Gyldendal Akademisk.
- Ejrnæs, M. (2015). Evidensbasert, sosialt arbete. *CEPRA-striben*, (17), 6-11. <https://doi.org/10.17896/UCN.cepra.n17.132>
- Ekeland, T. J., Bergem, R. & Myklebust, V. (2019). Evidence-Based Practice in Social Work: Perceptions and Attitudes among Norwegian Social Workers. *European Journal of Social Work*, 22(4), 611-622. <https://doi.org/10.1080/13691457.2018.1441139>
- Fauske, H., Lichtwark, W., Marthinsen, E., Willumsen, E., Clifford, G. & Kojan, B. H. (2009). *Barnevernet på ny kurs? Det nye barnevernet – et forsknings og utviklingsprosjekt i barnevernet*. (NF-rapport nr. 8/2009). Nordlands Forskning.
- Fauske, H., Lichtwark, W., Bennin, C. & Buer, B. A. (2019). Tverrfaglig samarbeid i barnevernets beslutningsprosess. I Ø. Christiansen & B. H. Kojan, *Beslutninger i barnevernet* (s. 178-194). Universitetsforlaget.
- Fellesorganisasjonen (FO). (2019). *Yrkesetisk grunnlagsdokument for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere*. https://www.fo.no/getfile.php/1324847_1580893260/Bilder/FO%20mener/Brosjyrer/Yrkesetisk%20grunnlagsdokument.pdf
- Finne, J., Ekeland, T. J. & Malmberg-Heimonen, I. (2020). Social workers use of knowledge in an evidence-based framework: a mixed methods study. *European Journal of Social Work*. <https://doi.org/10.1080/13691457.2020.1783214>
- Flynn, M. L. (2017). Science, Innovation and Social Work: Clash or Convergence? *Sage Journals*, 27(2), 123-128. <https://doi.org/10.1177/1049731516686198>

- Forandringsfabrikken. (u.å). *Barnevern*. Hentet 13. april 2021 fra <https://barnevern.forandringsfabrikken.no>
- Forskningsrådet. (2021). *Ut av blindsonen. Strategi for et samlet kunnskapsløft for utsatte barn og unge*. Bufdir. <https://www.bufdir.no/Bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00005252>
- Forskrift om nasjonale retningslinje for barnevernspedagogutdanningen. (2019). *Forskrift om nasjonale retningslinje for barnevernspedagogutdanningen*. (FOR-2019-03-15-398). Lovdata. <https://lovdata.no/forskrift/2019-03-15-398>
- Forskrift om nasjonal retningslinje for sosionomutdanningen. (2019). *Forskrift om nasjonal retningslinje for sosionomutdanningen*. (FOR-2019-03-15-409). Lovdata. <https://lovdata.no/forskrift/2019-03-15-409>
- Fossestøl, B. (2013). Evidens og praktisk kunnskap. *Fontene forskning*, 13(2), 55-66. <https://fonteneforskning.no/forskningsartikler/evidens-og-praktisk-kunnskap/6.19.264066.c7f14f5705>
- Fossestøl, K. & Enehaug, H. (2010). *Konservative praktikere eller avantgardistiske byråkrater* (AFI-notat 11/2010). Arbeidsforskningsinstituttet.
- Gilum, J. (2005). The Four Cornerstones of Evidence-Based Practice in Social Work. *Research on Social Work Practice*, 15(1), 52-61. <https://doi.org/10.1177%2F1049731504269581>
- Gotvassli, K. Å., Augdal, I. L. G. & Rotmo, B. (2014). Når kunnskapen sitter i veggene – En empirisk studie av ulike kunnskapsformer og muligheter for kunnskapsutvikling i to barnevernsinstitusjoner. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 91(02-03), 107-121. <https://doi.org/10.18261/ISSN1891-1838-2014-02-03-05>
- Gough, D. (2007). Giving voice: Evidence-informed policy and practice as a democratizing process. I M. Reiss, R. DePalma & E. Atkinson (Red.), *Marginality and difference in education and beyond* (s. 31-43). Trentham Books.
- Grimen, H. (2009a). Evidens og evidensbasering. *Tidsskriftet Bedre skole*, 9(1), 93-95. <https://www.utdanningsnytt.no/files/2019/08/22/BedreSkole%201%202009.pdf>
- Grimen, H. (2009b). Debatten om evidensbasering – noen utfordringer. I H. Grimen & L. I. Terum (Red.), *Evidensbasert profesjonsutøvelse* (s. 191-222). Abstrakt Forlag.
- Halås, C. T. (2018). Kunnskapsreflektert praksis. *Forskning og Forandring*, 1(2), 48-68. <https://doi.org/10.23865/fof.v1.1230>

- Havnen, K. & Christiansen, Ø. (2014). *Kunnskapsstatus om familieråd. Erfaringer og effekter*. Regionalt kunnskapssenter for barn og unge (RKBU Vest), Uni Research Helse.
- Heggen, K. & Dahl, S. L. (2017). Barnevernets kunnskapsgrunnlag. *Fontene Forskning*, 10(1), 79-83. <https://fonteneforskning.no/forskningsartikler/barnevernets-kunnskapsgrunnlag-6.19.507759.62b1156a36>
- Hennum, N. (2019). Kunnskapens makt i beslutninger. I C. Christiansen & B. H. Kojan (Red.), *Beslutninger i barnevernet* (2. utg., s. 48-61). Universitetsforlaget.
- Iversen, A. C. & Heggen, K. (2016). Child welfare workers use of knowledge in their daily work. *European Journal of Social Work*, 19(2), 187-203. <https://doi.org/10.1080/13691457.2015.1030365>
- Järvinen, M. (2002). Mötet mellan klient och system – om forskning i socialt arbete. *Dansk sociologi*, 13(2), 73-84. <https://doi.org/10.22439/dansoc.v13i2.493>
- Kjøbli, J. (2010). Nødvendigheten av evidens når vi skal hjelpe barn med atferdsvansker. *Norges Barnevern*, 87(2), 102-108. <https://www.idunn.no/tnb/2010/02/art03>
- Kojan, B. H. & Christiansen, Ø. (2019). Å fatte beslutninger i barnevernet. I Ø. Christiansen & B. H. Kojan (Red.), *Beslutninger i barnevernet* (s. 19-33). Universitetsforlaget.
- Konnerup, M. (2009). Evidensbasering af de social- og velfærdspolitiske professioner. I H. Grimen & L. I. Terum (Red.), *Evidensbasert profesjonsutøvelse* (s. 87-109). Abstrakt forlag.
- Kvello, Ø. (2019). *Barn i risiko. Skadelige omsorgssituasjoner* (2. utg). Gyldendal Akademisk.
- Kvernbekk, T. (2001). Some Notes on the Relevance of Philosophy to Education. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 45(4), 341-341. <https://doi.org/10.1080/00313830120096752>
- Levin, I. (2016). Sosialt arbeid som spenningsfelt. I I. T. Ellingsen, I. Levin, B. Berg & L. C. Kleppe (Red.), *Sosialt arbeid – en grunnbok* (s. 36-46). Universitetsforlaget.
- Læret, O. K. & Skivenes, M. (2019). Kvalitet og legitimitet i barnevernets beslutninger. I Ø. Christiansen & B. H. Kojan (Red.), *Beslutninger i barnevernet* (2. utg., s. 34-47). Universitetsforlaget.
- Marthisen, E. (2004). “Evidensbasert” – praksis og ideologi. *Nordisk sosialt arbeid*, 24(4), 290-302. https://www.idunn.no/nsa/2004/04/evidensbasert_-_praksis_og_ideologi

- Marthisen, E., Lichtwark, W., Fauske, H. & Clifford, G. (2013). Hva mener vi med det nye barnevernet? I W. Lichtwarck & E. Marthisen (Red.), *Det nye barnevernet* (s. 13-34). Universitetsforlaget.
- Mitchell, M. (2017). *Re-imaging family group conferencing "outcomes"*. The University of Eidenburgh.
- Natland, S. & Malmberg-Heimonen, I. M. (2016). Familieråd - frigjørende sosialt arbeid innenfor en manualbasert modell? *Tidsskrift for velferdsforskning*, 19(1), 44-61.
<https://doi.org/10.18261/issn.2464-3076-2016-01-03>
- Nordstoga, S. (2018). Kunnskapsbasert praksis – et tilstrekkelig begrep i barnevernet? I T. A. Ask & S. B. Eide (Red.), *Barnevernets begreper – i bevegelse* (s. 233-251). Gyldendal Akademisk.
- NOU 2012: 5. (2012). *Bedre beskyttelse av barns utvikling*. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.
- Ogden, T. (2012). *Evidensbasert praksis i arbeidet med barn og unge*. Gyldendal Akademisk.
- Oterholm, I. (2016). Skjønnsutøvelse i velferdsorganisasjoner. I I. T. Ellingsen, I. Levin, B. Berg & L. C. Kleppe (Red.), *Sosialt arbeid – en grunnbok* (s. 171-183). Universitetsforlaget.
- Paulsen, V., Ytreland, K. & Oterholm, I. (2021). *Pålagte hjelpetiltak i barnevernet: Delprosjekt 1 i forskningsprosjektet «Virkning av hjelpetiltak i barnevernet»*. NTNU Samfunnsforskning.
- Ponnert, L. & Svennson, K. (2016). Standardisation – the end of professional discretion? *European Journal of Social Work*, 19(3-4), 586-599.
<https://doi.org/10.1080/13691457.2015.1074551>
- Rienecker, L. (2006). *Den gode oppgaven: Håndbok i oppgaveskriving på universitet og høyskole* (3.utg). Fagbokforlaget.
- Rød, P. A. (2016). Evidensbasert sosialt arbeid. I I. T. Ellingsen, I. Levin, B. Berg & L. C. Kleppe (Red.), *Sosialt arbeid – en grunnbok* (s. 125-138). Universitetsforlaget.
- Sackett, O. L., Strus, S. E., Richardson, W. S., Rodenberg, W. & Haynes, R. B. (2000). *Evidence-Bases Medicine: How to Practice and Teach EBM* (2. utg.). Churchill Livingstone.
- Schön, D. (2001). *Den reflekterte praktiker. Hvordan profesjonelle tenker når de arbeider*. Forlaget Klim.

- Shirk, S. R. & Karver, M. (2003). Prediction of Treatment Outcome from Relationship Variables in Child and Adolescent Therapy: A Meta-Analytic Review. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 71(3), 452-464.
<https://doi.org/10.1037/0022-006X.71.3.452>
- Skafnesmo, T. (2012). Evidensbasering – Den ny eminensen. *Norsk pedagogisk tidskrift*, 96(5), 348-360. <https://www.idunn.no/npt/2012/05/evidensbasering-den-nye-eminensen>
- Sletten, M. S. & Ellingsen I. T. (2020). When Standardization Becomes the Lens of Professional Practice in Child Welfare Services. *Child & family social work*, 25(3), 714-722. <https://doi.org/10.1111/cfs.12748>
- Smith, D. (2004). *Social Work and Evidence-Based Practice*. Jessica Kingsley Publishers
- Solli, L. N. (2020). Spenningsforholdet mellom beskyttelse og medvirkning i forskning på familieråd. I H. Nordby & A. Halså (Red.), *Verdier i barnevern* (s. 113-129). Cappelen Damm Akademisk.
- Strøm, H. K. & Handegård, B. H. (2017, 7. desember). *MST (2. utg.)*. Tidsskrift for virksomme tiltak for barn og unge. Hentet 23. mars 2021 fra https://ungsinn.no/post_tiltak_arkiv/multisystemisk-terapi-mst-2-utg/
- Terum, L. I. & Grimen, H. (2009). Profesjonsutøvelse – kvalitet og legitimitet. I H. Grimen & L. I. Terum (Red.), *Evidensbasert profesjonsutøvelse* (s. 9-16). Abstrakt forlag.
- Ulvik, O. S. (2009). Kunnskap for et seinmoderne barnevern: Forholdet mellom forskning og praksis. *Norges Barnevern*, 87(1), 30-39.
https://www.idunn.no/tnb/2009/01/kunnskap_for_et_seinmoderne_barnevern
- Vindegg, J. (2009). Evidensbasert sosialt arbeid. I H. Grimen & L. I. Terum. (Red.), *Evidensbasert profesjonsutøvelse* (s. 63-85). Abstrakt Forlag.
- Weisz, J. R., Jensen-Doss, A. & Hawley, K. M. (2006). Evidence-Based Youth Psychotherapies Versus Clinical Care. A Meta-Analysis of Direct Comparison. *American Psychologist*, 60(7), 671-689.
<https://psycnet.apa.org/doiLanding?doi=10.1037%2F0003-066X.61.7.671>

